

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

IX. In Excessum per Illustris Herois, Henrici Senioris, Lib. Baronis à Frisen.
&c. &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

ORATIO NONA.

IN EXCESSVM

PERILLVSTRIS HEROIS,

HENRICI SENIORIS,

LIB. BARONIS à FRISEN, &c. &c.

SERENISS. ELECTORIS SAXON.

IN SANCTIORE SENATU CONSILIARII,

CANCELLORUMQVE, NEC NON IN

APPELLATIONUM CURIA

PRÆSIDIS.

DICTA A. c. l. o. l. x. .

RECTOR MAGNIFICE:

Electoꝝ Saxonici Hereditarie Ma-
reschalle, idemq̃ue Serenissimi Princi-
pis nostri Consiliarie ac Cubicularie,
nec non Provincialis Curiã, quæ hîc
est, Splendidissime PRÆSES, &c.

*Patres Academici Reverendi plurimum ac
Excellentissimi; ceteriq̃, reliquorum ordinum Am-
plissimi, Clarissimi, Prudentissimi Auditores: ut &
nobilissimorum lectissimorumq̃, Iuvenum florentis-
sima concio:*

Qui

Qui navigant mare, ventisque ac fluctibus
 res capitaque sua crediderunt, ut æltuum
 ac tempestatum incerta non nesciant, non
 metuunt tamen; & magnam sumunt fidu-
 ciam, cum tales Rectores sibi adesse viderint, qui
 gnari locorum, qui cœli ventorumque mores intelli-
 gant, & ex quibusdam signis colligant ominenturque,
 quid instet, peritè: ut, quæ secundum ac facilem
 cursum promiserint, in tempore occupent; &, quæ
 minentur ambigua tristia vé, declinent maturè ac ca-
 veant. At cum eosdem aut casus aliquis, aut fatum
 suum abstulit, neque apparent statim, quorum peri-
 tiam ac artem opponant fortuitis, quorum maximè
 omnium capax est mare; tum plerosque vectorum
 omnes concidere animis videas, ac tantò quemque
 magis esse sollicitum, quo vitæ fortunisque suis timeat
 magis. Non comparatum aliter cum publico est.
 Cum assunt amici & adjuutores Principibus, qui sapi-
 entiâ valeant, & diurnâ maximarum rerum tracta-
 tione subacti ac callidi adversus quoslibet casus repe-
 rire præsidia in promptu habeant, nemo non læta
 omnia secundaque augurari consuevit: at cum eos-
 dem contigit eripi, quæ trepidatio, quæ sollicitudo
 ubique incedit? Qui metus incumbit omnibus, queis
 cura aliqua patriæ est? Quam tuta tranquillaque
 etiam timeri incipiunt? Nobis itaque, **REC-**
TOR MAGNIFICE, nobis inquam, **PATRES**
AMPLISSIMI, quid fiet, in quos non dispar
 casus expetiit, cum altero mense ante, Perquam
 illustris Baro, **HENRICUS FRISIUS** Se-
 nior, Serenissimi Principis Consiliarius intimus,
 & summus Justitiæ ac Cancellorum Præses, ter-

ris excederet? Grandi quantumlibet natu & plenus ævi digressus sit vitâ: nihilominus tamen non potest nobis non tristis atque acerba ereptio ejus accidere, qui ea in uno illo amissimus, quibus non sine sollicitudine singulari & metu ancipiti carere patria potest. Non desit alius, qui clavum arripiat, quem ille hætenus tenuit; at optimo tamen succedere arduum; multoque facilius est, secundum dare, quàm alterum. Quæ dotes in eo ingenii pariter ac animi eminebant rarissimæ? Quæ incredibilis virtus ibidem atque in omni ejus vitæ actu exsplendescibat? Quæ capere saltem cum detur paucis, quò difficilius erit sic æmulari, ut impleas? Eædem ego dum reputo mecum miratus lugensque pariter, atque de iis aliquid paro dicere, vix jam ingressus, atque in primo limine statim sentio, quid in me oneris susceperim. Nam dum respicio, quid universa Academia, quid ipse peculiariter inclito FRISIORUM nomini debeam; & transeundem virum tantum silentio, magnum atque insigne videtur nefas; pietatem quidem meam quid deceat, attendo; quid possim & valeam infelix, parum considero. Veniam tamen merebitur, spero, hic inconsideratus impetus meus, non improbus; cùm vix ejusmodi vis movere ac rapere animum soleat, quin simul ex temerario aliquid trahat. Interim tamen non nihil me præstitisse existimabo, si in HENRICO FRISIO, cui hoc parentale instituimus sacrum, MAGNI, & SENATORIS & CANCELLARII, ut olim expressum, sic nunc relictum posteris, pro modo ingenii ostenderim EXEMPLUM. Qui nobilem aliquam statuam informat Artifex, ut simulacrum unius exprimat; ex pluribus membris tamen illud componit. Mihi quoque

quoque

quoque exemplum Senatoris & Cancellarii magni in FRISIO nostro descripturo, unam effingere licet dignitatem videat, multarum rerum tituli tamen congerendi eò & compingendi aptè erant, ut consummarem, quem exhibere intenderem. Sed in immensum ne se extendat oratio, ad quædam præcipua capita totam hanc summam revocabo, dicturus eum, quem molior, & **GENERE NOBILEM, & EXCELLENTEM VIRTUTE, & MAGNUM PERITIA, & AVCTORITATE VALIDVM** esse debere. Pythagoras, primus Philosophiæ dedicator, conflatum ex quatuor singulis numerum, divinissimum cæterorum, & summis omnibus debitum ac consecratum asseverabat. Fallor ego, aut quatuor ista, quæ dixi, magni **SENATORIS & CANCELLARII** non indecorè repræsentabunt personam. Sæpius fuit tractatum, an ad majora illa ministeria in aulis, tam necessaria sit nobilitas, & excellentia generis, ut nisi quis eam ad partes afferat, & multum earum splendori obducatur caliginis, & minus efficiat. Quamvis autem strenuioris industriæ nervi, animique capacitas & magnitudo illustres natales comitetur haud semper; & aliquando in novis hominibus etiam accidat, ut dotes hujusmodi uberrimè luceant, iique duabus his quasi subvecti alis enitantur in summa; ad splendidissima tamen munerum, non temerè alios, quàm splendidissimum quemque admoveri conveniet. Magna Nobilitatis vis est; eaque, ubi accessit virtutum splendor, ut facilè quosvis obumbrat alios, ita iisdem etiam plus pollet. Quis aurea gemmeaque vasa fictilibus creis que non præferat? Nam utraque licet inserviant usibus, in

illis tamen plus auctoritatis ac pretii est. Meritò igitur in Senatore & Cancellario magno primum erit, sublimitas generis; ut tanto conspectior ejus dignitas sit, quo ipse splendore natalium uberius fuerit illustratus. Cæterum nobilitatem HENRICI si ab origine ultimâ velim repetere, in longè remota secula mihi, & illa adeò tempora eundem esset, cùm in Helvetiis Rauracisq̃ue primùm Equestri dignitate floruerunt FRISII, & inde postea cum multis aliis illustribus familiis, declinaturi Patria turbas, in Mysos nostros Variscosq̃ue demigrarunt. Ibi igitur cum novam invenissent Patriam, ut se non indecoros cives, nec degenerare à Majorum suorum virtute gloriaq̃ue ostenderent, DEUS bone, quibus illustribus facinoribus gentem nomenq̃ue suum extulerunt? In primis verò magni eorum æstimata opera fuit, cum FRIDERICUS Marchio Misniæ, fortissimus atque acerrimus (quibus virtutibus cognomen etiam meruit) Princeps, diuturnis atq̃ue gravissimis bellis, partim iniquitate Patris impii, partim invidiâ eorum & avaritiâ, quorum hiantes cupiditates avitis ejus & fratris bonis imminebant, implicaretur. Itaque quadringentis annis abhinc in his provinciis FRISIORUM stetit nobilitas, & incorrupta dignitate delata ad CAROLUM est, HENRICI Patrem, qui in aulâ illustrissimi Ducis Saxonie Altenburgensi summum adeptus virtute locum, Magistri domus, seu Mareschalli, & intimi Consilarii munere summâ cum laude defunctus est. Magnum est acceptum à majoribus decus industriâ artibusq̃ue tueri clarissimis: augere idem, tollereq̃ue in majus, & novum atque illustrius lumen, quàm in priorum titulis fulsit, accendere posteris, quantò præ-

præstantius ac excellentius est? Id enim documento fuerit, eximium aliquid ac singulare in eo, qui potuit (potuit autem HENRICUS) emicuisse. Sed BARONATUS infulas ut nunquam ambiit; sic ab AUGUSTO delatas spontè, nec deprecatus abjectè est, & verecundè accepit: procul ambitione pariter, & indecorâ humilitate. Quamquam superbix etiam videretur, non parere donantis auctoritati, & fastidire velut, quod ipse Principum Princeps offerret. Nunquam tamen pro magnitudine animi jactavit honorem per insolentiam, aut ostentavit gloriosè. Ratus, summum ac maximum cuique decus intra animum ejus consistere, & eo imprimis quem æstimandum. Neque enim satis est videri magnum: præstare oportet, quod quis per animum maximè potest. Ab eo enim omnis vis illa ac impetus est, qui nos in eas res urget ac incitat, in quibus vera magnitudo ac excellentia sita. Parcius de nobilitate HENRICI videbor dixisse, qui patriam tantùm perstrinxi, maternam silens. Nam si utramquæ pertexere ordine, & ire per stirpes singulas, ac recensere earum decora velim, pluribus mihi & spatiosissimis clepsydris opus foret. Non solâ nobilitate censendum se præbuit Heros noster: nec ea magnum ministrum Principis una absolvit: inchoat tantùm, & speciem quandam ac superficiem ejus adornat: cui spiritum ac vim, & efficaciam suam, ac corpus quasi, virtus tribuit, de qua nunc dicendum. Nam qui natalibus tantùm nititur, & cui in solâ origine omnis posita laus, aureæ massæ videbitur similis: quæ nisi accedat artifex, & eâ tractet peritè, manuq; ingeniosâ in formas ususq; varios figuret ac fingat affabrè, præter splendorem quid

imputabit? Virtus est per quam vivit vigetque nobilitas; quæ maximè confert, quod pro auctores magnos atque illustres reddidit. Hæc efficit omnia, hæc patrat omnia, quæ admirationem ac laudem pariunt; hujus unius operibus prosperitas omnis & salus atque securitas publica procuratur. Sed numerosa cum sit, & nulla non ejus species ornare mirificè decereque Senatorem & Cancellarium magnum possit; isque, quo abundarit pluribus, hōc consummator illustriorque futurus sit; id primum ac summum tamen in eo crediderim, ut virum pium ac probum exhibeat. Imbecillior est natura humana, quàm ut egregii aliquid atque frugiferum, quæ privatim, quæ publicè, conari saltem, nedum efficere valeat ab se, ni intervenerit DEUS, ac vires opesque aspiret haud tantùm, sed & consilia suggerat, & vias velut aperiat, quæ sit eundum. Nam neque verum nec justum patebit ulli, cujus non mentem ante irradiarit Numen propitium, & luce suâ collustrarit. An unquam autem spernens ac negligens DEI, contemptor ac conculcator religionis, hæc sibi ausit promittere? Quanto igitur magni, & Senatoris, & Cancellarii munus arduum magis atque difficile est; hōc minus carere divino auxilio, hōc minus & pietate, quæ illud impetret, posse existimandum. Sed quanta ea in nostro Heroe, & quàm eximia fuerit, si dicere parem, vereor valdè, ne quicquid dixero, fuerit minus. Nec nunc de publicâ memorabo, quæ traxit advertitque omnium oculos; privatim enim & solus secum ita pietatem habuit, ut foris cum magnum ministrum Principis ageret, intra secretum domestici laris sacerdotum haud paucos transcenderet, religiosissimos autem illorum æquaret. Nam prima illi, & antiquissima
cura

cura perpetuò fuit, castè & sanctè colere DEUM, puras ac innocentes ei allegare preces : versare stans horis oraculorum cœlestium Codicem, & meditari legem divinam, certissimum consiliorum gubernaculum, In his & auspicabatur diem & finiebat : his dare solebat quicquid vacui temporis publica privataqve negotia relinquerent : diversissimus illis, qui parum digna hæc Palatina purpura censent, & sacrificulis potius, ac otiosæ plebi deleganda putant. Proxima ei probitatis sive justitiæ cura fuit : Cujus antistitem summum aut arbitrum sese cum recordaretur subinde, perire sibi muneris titulum, & verè existimabat, ni justum & æquum præberet se omnibus ; idqve curaret perpetuò in tribunalibus juxta & in consilio Principis, ut suis sententiis veritas sanctitasqve constaret. Tacet justitia, nisi loquatur per Cancellarium seu judicem ; latetqve aut periclitatur in aulis veritas, nisi Senator producat & asserat. In utroqve igitur satisfecit muneri suo HENRICUS : & sic exemplum reliquit post se, quid sequi atqve contendere inprimis debeant, qui aspirare ad dignitatem eandem, & hanc implere magnificè velint. Justitiæ referendum & istoc est, quod æquè reverens Principum, ac studiosus patriæ semper fuit. Utrumqve enim utriqve debetur : & suum cuiqve tribuere, plenissima justitiæ ratio est. Non separari Princeps atqve Respublica possunt, Connexa arctissimè commoda utriusqve sunt : nec sentit non ille, quicquid in istam redundat mali ; & quicquid Principem urget, hoc patriam gravat. Quorum cavere alterum, alterum procurare omnibus modis, ut boni ministri Principis est, sic nunquam non pensi inprimis habere studuit noster. Est in virtutibus istis,

quas

quas commemoravi hætenus, serium aliquid ac grave:
 quod mores HENRICI ne verendos ac suspiciendos
 tantum faceret, temperamento opus erat, quod amce-
 num aliquid ac suave iis misceret. Severitas itaque a-
 derat, sed sine rigore: aderat gravitas, sed nullam auste-
 ritate corrupta: & in utraque multum & comitatis
 & humanitatis elucescebat, non modò cum dignita-
 tis posuisset personam; sed & cum sustineret maximè,
 ne ademtam fiduciam ac spe, horrorem metumque adi-
 turis incuteret. Patere itaque omnibus, audire pati-
 enter quoslibet, affari etiam cum opus, & bonam
 deferentibus desideria sua addere spem promptè li-
 benterque solebat, multam benignitatis laude, nulla
 imminutæ gravitatis culpa. Atque in magno Sena-
 tore ac Cancellario quos implet numeros, si, quam
 verendus, tam amabilis idem exstiterit? Non omnia
 peragit gravitas: quedam prudenti facilitate citius
 impetres. Quare utroque hinc opus est, quo terreas
 alios, alios verò soleris ac erigas, & meliore spe im-
 pleas. Posthæc quam curam acerrimam noster ad
 negotia? Quem invictum vigorem ad tolerandos
 afferebat labores, quos ei officiorum objiciebat ne-
 cessitas? Primus in Cancellis aderat, postremus in-
 de discedebat. Ut cæteros exemplo potius, quid fa-
 ciendum, quam dicto moneret, pudorem incutiens,
 odium vitans. *Exasperat enim homines imperata cor-
 rectio, blandissime jubetur exemplo.* Quæ moles, quæ tur-
 ba causarum unquam ipsum terruit? Quæ Controver-
 siarum fregit obscuritas? Incitavit industriam ejus &
 studium potius: & usque adeò suam detatigari constan-
 tiam passus haud est; ut illa etiam rerum actibus tempo-
 ra daret, quæ refectioni corporis jure optimo debe-
 ban.

bantur. Non hæc in luteas plebejasque animas cadunt: diviniore cujusdam naturæ est, amare curam: somnum atque segnitiam fugere: & cœli nunquam quiescentis instar gaudere pariter motu ac vegetari. Nimirum Herculem esse magnum Senatorem & Cancellarium oportet: qui superato uno labore alacrior subeat alterum: nullum gravetur, nullum fugiat: novusque semper ac recens quærat subinde ac circumspiciat, quod bono publico, cujus curandi perpetuo ipsi incumbit cura, profliget ac vincat. Tertium Senatoris & Cancellarii magni titulum PERITIAM feci. De eo itaque exponendum nunc est, & quanta in FRISIO fuerit exempli gratiâ declarandum. Neque enim defecit hæc laudis parte, qui tam excelluit in reliquis: aut qui nobilitate atque virtute æquabat mensuram splendidissimi muneris, hic impar fuit. Falsus de cætero, opinor, haud erit, si quis PERITIAM, à libris partim, partim à rerum usu ac consuetudine, certissimâ ac fidelissimâ magistrâ agendi ac duce, petendam existimet. Ac libros cum nomino, doctrinam seu eruditionem intelligo, quæ inde paratur. Latissimè Patet hujus ditio, nec arctioribus terminis includitur, quàm ipsa sciendi discendi que cupiditas. Ut eruditionem, omnium artium ac scientiarum, quibus absolvitur Sapiencia, cinnum pulcherrimum atque complexum vocare possis. Multæ ac infinitæ res in deliberationes atque Consilia Principum incidunt: nec pauciores in tribunalium inducuntur cancellos. Hic cum Senatorem mutum sedere, & statuendi anxium, & se nequicquam versantem in partes omnes; aut Cancellarium pronunciare absurdè, turpe admodum sit, & noxium sæpius; quo instrumento doctrinarum paratum esse, quo comi-

tatu

tatu clarissimarum artium stipatum oportet fungentem istis amplissimis partibus, ut impleat locum, & togæ summæ splendorem ne quâ obliteret? Sed neque nobiscum nascuntur hæc tanta bona, neque contingunt nobis temere: multis vigiliis, infinitis laboribus, & incredibili contentione opus est, ut ea in literariis ludis tibi ac Academiis compares. Sed cum latissimè, uti dicebam, eruditionis porrigantur fines, & nullum non literarum genus Senatoriæ huic, ut ita dicam, purpuræ, ornamentum illustre polliceatur: tum necessaria maximè ei Historiarum videtur cognitio, doctrinaque civilis, tum publici privatiqve juris scientia, quam regiam artem vocabat Plato, quod eâ nec Reges ipsi ac Principes; & multo minùs, qui circa eos, & à Consiliis sunt, carere queant. Atque his rebus quid non licebit conficere, si eloquens facundumque os, & artificium dicendi accedat? Nihil in rebus humanis contingit novi: orbis quidam decurrit: quæ gesta prioribus seculis legimus, hodie rursus videmus geri: ut, cum ludatur fabula eadem, aliæ saltem procedant personæ, & scena non nihil commutetur. Hæc nosse igitur, & pertractata habere, quàm acce & efficax ad prudentiam telum? quod ad consiliorum rationes omnes ac vias adjumentum suppeditabit? Magnam facilitatem non modò, sed certitudinem etiam habet, ex aliorum lætis aut tristibus discere, quæ sequi & quæ vitare oporteat. Sine periculo nostro ac damno, & aliena stultitia instruit, & sapientia moderatur ac regit: nec ullus alius titulus Historiæ magis convenit, quam cum *Magistra vitæ* appellatur. Non aliunde ipsa Civilis doctrina habet origines suas ac incunabula. Hæc illa verissima genitrix est, quæ hanc præclaram

ram

ram Sobolem edidit: quæ suis uberibus illam educa-
vit & aluit & incrementa ei ac robur & bonam quasi
valetudinem dedit. Unde enim præcepta, nisi ex a-
ctionibus sunt? Et hæc suppeditant normam deinceps,
ad quam exempla actionum exigantur. Utraque igitur
necessaria illi, qui tractat Rempubl. versaturque in actu,
& pacis belli que negotia temperat, & in utrumque
tempus consulere debet. Jam si interpretari ac reddere
vicem Principis jus, si incidentes controversias decideret
atque dirimere munus proprium Cancellarii est: ac si
eidem cum Senatore, & os & linguam Principi, cum
quid loquendum in publico, commodare incumbit; quanta
ipsum & juris omnis prudentiæ, & eloquentiæ vi præstare
oportet, ut muneri suo, & majestati ejus respondeat,
cujus gerit personam? Nihil istorum unquam defuit
FRISIO, & eò paratior digniorque ad summum togæ
decus ascendit. Rara habebat naturæ bona, non corporis
tantum, sed animi etiam, cujus hæc principes sunt &
summæ partes. In puero statim, cum teneretur domi
adhuc, ingens ardor discendi, cum docilitate ingenii
semper certavit: sed Academiæ spatia cum esset
ingressus, quam capacissimam indolem, quam vim
ingenii abundè probavit omnibus? Quam lato ac
libero impetu grassatus in studia est, immis-
sisque habenis veluti procurrit alacriter, quò
tot majorum decora, quò Patris & sua ipsius
vota ardentem animum ejus rapiebant? Quicquid
egregium in literis, in disciplinis præclarum
notabat, & emolumentum insigne aliquod ad
facultatem orandi & sapientiam, duas maximas
artes, & conjungendas illis perpetuò; qui
Reipublicæ se parant, collaturum, id invadebat
cupidè, arripiebatque & custodi-

studium animo sedulo commendabat. Cæterum
 in nobilissimo Juris studio eò processerat, ut ne peri-
 tissimis quidem videretur concedere, cum quæ didice-
 rat, expromere cepisset. Atque audire memini ex i-
 psis artis principibus, sic disciplinam omnem fori ac
 legem calluisse FRISIUM, sic pernovisse causæ cu-
 jusque indolem, & ut sic dicam, meritum; ut nullus
 forensium verum temerè, docere de iis melius, aut
 definire certius posset. Hinc nemo mirabitur, qui
 præidentem in tribunalibus pari celeritate & recense-
 re illatas causas, & de iisdem pronunciare audierit, ni-
 hil morante expeditissimum ejus judicium, aut mole
 illarum, aut varietate. Jam Eloquentia ei quam prom-
 ta ac profluens virilisque ac gravis? non fracta & pi-
 ctis sententiolis vibrans: qualis aliquem Rhetora qui-
 dem, non ejus personam deceat, cui aut apud Princi-
 pes, aut in Prudentum Concilio, de publicâ re, & or-
 dinatione optimi status, loquendum assidue ac disse-
 rendum? Ubi sensus & rationes, non venustates ac
 elegantie spectantur: & eloquentissimus habetur, qui
 optima quæque verissimaque disertè persvadeat. Pos-
 sint nonnulli desiderare in eo peregrinandi studium, &
 arbitrari, sic defuisse, quod grande momentum pru-
 dentie addere videretur. Neque diffiteor, magno
 usui esse proficiendi hoc genus, si quis in eo versetur
 ut decet. Ac FRISIO quidem nec votum eundi pere-
 grè, nec copia deerat: ni properus Patris obitus, & so-
 litudo viduæ matris manendi necessitatem imposuis-
 sent. Quamquam quid detrimendi in eo passus magno-
 pere sit, haud possum dispicere. Utile sit externa nosse,
 ut ad domestica plenius sapias: & didicisse alibi, quæ
 aut emendent res nostras, aut amplius instruant: at
 quanta

quanta audiendi legendique talia copia est? Namque
 & auscultare peritos, & prodita literis evolvere licet.
 Est enim hæc Seculi nostri felicitas, ut nulla propemo-
 dum reperiatur uspiam gens, qua patet orbis, cujus
 mores atque ingenia, & disciplinæ ac rationes, admini-
 strandæ tuendæque privatæ simul & publicæ rei, tradi-
 ta commentariis, & luculenter non exstent exposita?
 Quorum ex lectione tutius multò atque securius pro-
 ficere, quàm ex inspectione ipsâ quandoque liceat.
 Nihil in rebus humanis sincerum ac purum: & sæpè
 virtutibus maximis connexa non minora vitia sunt.
 Datura & ipsa cum honestis exemplum, quibuscum
 copulata fuerint. Ita enim est: majores ad corrup-
 pendum illecebras, peregrinæ labes semper, quam do-
 mesticæ habent. Has, quia consuetæ, ferimus tran-
 simusque; illæ advertunt novitate suâ, & trahunt blan-
 dè: & quò subierint dulcius, hòc pestilentiùs postea
 nocent. Sic dum salubre aliquod nobis credimus
 præberi, plus multò unâ lethalis veneni propinatur.
 Adeoque sæpius fit, ut dum externæ induuntur macu-
 læ, domestica decora exuantur. Cum pro candore &
 ingenuitate; pro gravitate atque constantiâ gentili,
 peregrina simulatio, & ficti vultus, & insidiosæ blandi-
 tiæ, & temporarium versatileque ingenium, ut novæ,
 sed saloberrimæ, quod putant nonnulli, artes, recipiun-
 tur: Cum subtilioris prudentiæ titulo, machinamenta
 callida astutiæque, & quicquid fallendi disciplinas pro-
 mittit, ex alieno immigrat: aut fastiditâ frugalitate ac
 continentiâ domesticâ, voluptates externæ, & dânosissi-
 mi luxus genus omne, amœnitatis & elegantiæ, & cultio-
 ris vitæ nomine, pestilentissimè obrepunt. Hæc evitasse
 videtur HENRICUS, & incorrupta magisque sincera

M

servas-

fervasse bona Patriæ, quia infidiosa exterorum mala ne
 viderat quidem. Sed rerum peritiam ut inchoarant
 in FRISIO studia, & quasi fundamenta adstruxerant;
 sic usus rerum atque exercitatio perfecere, ac eduxe-
 runt tandem in summum illud, in quod suspicere reli-
 quos oportuit. Reperiuntur non rarò per impoten-
 tiam insiti ambitus, qui summa affectant, antequam
 capiunt: & modò occupent, tueri quàm valeant, mi-
 nimè omnium pensi habent. Sic & affligunt imperi-
 tiâ suâ publicum, & prostituentes se turpiter, contem-
 tum pro gloriâ auferunt. Nam ut inanibus titulorum
 imponant simplicioribus; prudentes perindè decipe-
 re haud possunt. Et licet ignoti fallant ac lateant pau-
 lulum; resecti mox tamen, & cum patere ceperint,
 derisui sunt. Non laboravit hóc intemperariarum ge-
 nere FRISIUS: non cursu aut saltu; per gradus a-
 scendit: voluit sui periculum facere ante, humeros-
 que tentare quid valeant, & ad ferenda graviora onera
 in levioribus experiri vires. Nam neque mare irrum-
 punt nautæ, ac tempestatum statim laceffunt hiemes,
 sed in tranquillis lacubus prius atque litoribus, & re-
 mos explorant, & clavi regimen periclitantur. Miles
 etiam tum demùm animi atque fiduciæ plenus procedit
 in aciem, & auguratur victoriam, cum in campo antè
 ad palum diu exercuit robur, & levioribus præliis se
 induravit. Ac primùm quidem annos non paucos
 FRISIUS in Electorali Curiâ Lipsiæ, deinde & Dres-
 dæ in appellationum affedit iudicio, reddiditque jus:
 dein Coldiciepsi & Rochlicensi & Leusnicensi præ-
 fecturis, moderando illarum statui, adfuit. Hic cum
 industriam, integritatem, prudentiamque suam,
 ac fidem multis uberrimisque documentis appro-
 basset

basset præclare, tùm sustinuit demum, hæsitans tamen
 ac multùm luctatus secum, adscisci à Principe in sum-
 mum illud sanctiusque Consilium, & Tribunali utri-
 que, hîc Cancellarium, quem vocant, hîc Præsidem
 dari. Neque profectò has partes aut dignè suscipiat,
 aut eas ex usu atque egregio publico administret ac ge-
 rat, nisi operibus plurimis cognitus antè negotiisque
 expertus fuerit. Imitamini, imitamini generosiores
 animæ: nec præcipitate vota vestra ac spes: ne lapsus
 ruinaque properantem castiget audaciam, & sui erroris
 tandem, sed serò tamen, admoneat. Perdit fiducia
 sui nimia; tutius atque constantius vadit, qui pede-
 tentim incedit ac cautè. Inter specimina magnæ in-
 dolis, modestiæ etiam cura est: *quæ, ut Clarissimus*
auctor ait, nec summis mortalium spernenda, & à Diis
estimatur. In minoribus, experimentum majorum
 est. Restat præscripti curriculi ultima pars, quam in
 AUCTORITATE constituimus, tam necessaria
 Senatori magno & Cancellario, ut totum illius offi-
 cium velut destitutum nervis jaceat, ac parum efficax
 videatur, ni erigat ista atque constringat, constantem-
 que ei vigorem & robur inducat. Tolle Majestatem,
 quid Regem tuebitur? Tolle auctoritatem, quid ma-
 gnum ministrum Principis vindicabit? Solebant pri-
 fici artifices, Deorum, quos effingebant in simulacris ac
 staturis, capitibus radiatum circumfundere lumen,
 quod loqueretur numen ipsorum, mortaliumque vul-
 garitati eximeret. Ut magni ministri appareant, qui
 sint, & agnoscantur præ cæteris, & efficaciter muneris
 sui exserant vim, augustum istud opinionis, sive aucto-
 ritas, quæ instar nimbi divini undiquaque eos ambit,
 imprimis facit. Multum quippe in animis homi-

num respectus & veneratio cujusque potest. Ut instructissimam orationem afferas, vix penetrat tamen ac movet satis, ni reverentia majestasque dicentis sanctam eam atque invictam quasi reddiderit. Tam necessaria itaque magno Senatori & Cancellario auctoritas est, quam necessarium, eum cum pondere ac efficaciâ censere atque statuere. Ac multum quidem huc confert, & titulus muneris, & Principis, unde fluit, judicium; sed ni utrumque impleas, & propriis firmes atque stabilias opibus, non deerit quidem lumen ac splendor aliquis, sed similis fulguri, quod nullum tonitru comitatur. Quò major autem illarum rerum, quæ & auctoritatem faciunt, & eam adjuvant, FRISIO aderat copia; eò & amplior eum comitabatur auctoritas. Sed nihil magis venerationem homini, quam virtus conciliat, & quiddam augustius illi opinione circumdat communi. Hæc cum Solaris astri instar emerit se, dum circum latè spargit radios, advertit quosque facilè, & quantum pulchritudine luminis sui trahit ac allicit, tantum & vi ejusdem ac incredibili efficaciâ in admirationem sui concitat animos, & quadam religione formidineque augustâ implet. Sed de virtute FRISII cum supra dictum sit, nihil de ea nunc reddam amplius. Id potius referam, maximi eam à Patriæ Patribus æstimatam perpetuò, in quo quantum momenti ad comparandam auctoritatem positum est? Multa hîc recensendi in istam rem se offerebat occasio: sed in compendium mittenda oratio est. Atque de Divo Patre quidem quid dicam? qui quanti æstimavit FRISIUM, post documenta alia, vel inde constiterit, quod cum ipsius auspiciis ab incomparabili Conjuge, cum eminentissimo Fratrum pari deducenda esset

MAG-

MAGDALENA SIBYLLA MINOR, ut Regio Daniarum Norvagiæque Principi jugalibus sacris connecteretur solenniter, delectus missusque HENRICUS maximè, qui comitatu universò præfesset, proximusque Principibus moderaretur rerum arbitria. Non minoris ducendum, quod idem dignissimus omnium visus mox est, qui vitæ thalami que consorti, pro Principe filio impetrandæ, allegaretur in Variscos, pari amplitudine muneris, & felicitate successus. Hæc enim est, quæ foederata in præsens Patriæ Patri sanctissimis vinculis, gemellum edidit fidus: quorum alterum in vota tutelamque Patriæ majus quotidie clariusque induit jubar: alterum ingentes alienis populis spes candidioris astri felicibus radiis ominatur ac alit. Sed hæc à Divo Patre data sunt: quid nunc de Filio maximo memorem? Qui, in quo fastigio ipsi primus nascentis imperii FRISIUM obtulit dies, in eo & confirmavit, tanta ejus dignatione, ut non tam retinuisse pro copia, quam ipsa ex copia videretur optasse. Injurius propè in optimum Principem videbor, nisi reddidero testimonium, quod ipse defuncto FRISIO ultrò reddidit. Non ita diu est, cum celebraretur solenne convivium, ad motis principali mensæ amicis plerisque, & qui illustria aulæ decora darent. Hic inter alios sermones de ministeriis summis cum mentionem ipse movisset Princeps, memorabili elogio, *decorum obsequium FRISII, singularem industriam, & sapientiam cum fide pari conjunctam commendavit; non infelicem se fore dicitans, si talibus amicis & adiutoribus desinceps semper inniteretur.* Felicem FRISIUM cui hic tantus contigit præco! Et pium ac liberalem Principis animum, qui tam

M 3

ple-

plenum ministro egregio testimonium atque tam candidè impertitus est! Sæpè enim altissimas mentes quidam obsidet livor, ut, si non obtrectent, suorum virtutes, dissimulent tamen, atque transmittant silentio, ne satis præsidii habere videantur in suis, dum alienas attollunt. Propria atque perpetua maneat hæc nostro Principi laus, ut de amicis suis verè atque simpliciter judicet; nec eligat alios, quàm quos possit laudare. Sed apud ipsos Principes cum tantum existimationis sibi comparaverit FRISIUS, quid apud cæteros consecutum putabimus? Sequimur enim libenter regnantium judicia, quod aliquid sancti atque divini creduntur habere, & quicquid Principibus placuit, decretum cæteri atque præceptum interpretamur. Quis ergò non ultrò colat ac veneretur, quem admirari Principem ac observare intelligat? Reperiuntur haud rarò, qui quantum tribuunt aliis, tantum existimationis suæ decedere putent: & dum auctoritati propriæ nimis advigilant, insidientur alterius. Neque enim ingenium iis machinæque deesse solent, quas aut adversus eos instruant clanculum, quos intuentur obliquè; aut iisdem palàm admoveant, si possint dejicere, & per illorum contumelias, cultum ac reverentiam sui augere. Non hoc integritati suæ pudori que existimabat convenire HENRICUS; nihil eximium circa se ac amplum statuens, quod non virtuti & honestissimis artibus deberet. Quam itaque sua ipsi auctoritas chara erat ac curæ, tam aliorum quoque tueri studebat: & major cæteris cum esset, nullius deminutione tamen esse optabat. Quin comiter singulos prosequi, ad incrementum reverentiæ interpretabatur. Quis enim non magnificere vellet ac colere, à quo non negligi se

ac

ac vilem haberi sentiat? Illos etiam invenias, qui ab
 Servorum nitentium turbâ, à pædagogis decentissimè
 cultis, à rerum omnium apparatu lautissimo auctorita-
 tem expectent. Hi illi fermè sunt, qui aliarum rerum
 vacui, aut malè ab iis parati, ad hæc externa confugiunt,
 & vana quædam magnitudinis simulacra imperito vul-
 go obtrudunt. Non ignorabat FRISIUS, viros in-
 gentes inanum etiam specie validos esse debere: & a-
 lienum excellenti virtute, amare sordes, nullaque mun-
 ditiâ ac elegantiâ capi; sed inter utrumque servans
 modi, quantum ab luxu inutilique instrumento pom-
 parum aberat, tantum ab vilitate etiam humili, & inde-
 corâ parsimoniâ divertebat. Hôc ipso venerabilior,
 quod tueretur dignitatem, non ostentaret: & amplis-
 simarum curarum splendorem in sui jactantiam non
 pateretur corrumpi. Sed hæcenus virtutis & benè
 compositæ mentis opera laudata sint; memoran-
 da deinceps felicitatis munera sunt, ex quâ nonnulli
 nasci cum primis auctoritatem, neque vanissimè, existi-
 marunt. Illam enim quid aliud, quam singulare
 quoddam Summi Numinis datum appellabimus, quod
 iis impertire maximè solet, quos familiarius amat? At
 verò quis dubitet, tantò quemque coli ac suspici magis,
 quo charior ipse amicio: que Deo æstimetur? Tanta
 autem perpetuo FRISIUM comitata felicitas est, ut
 inter rarissima ejus exempla mereatur referri. Non
 dicam de amplitudine generis: quam sibi cum pluri-
 bus habuit communem: neque de opibus, quæ sæpè ad
 pravos perveniunt: at illud haud parvum est, quod ex
 Equestri loco ad *Baronatus* apicè, & ex paternis prædiis
 per varia decora in summum togæ ascendit culmen. Non
 id solius industriæ virtutisque fuit: egit fortuna partes

unà, non temeraria illa ac cæca; sed quæ Græcorum sapientissimo Vati, *Providentia filia* appellatur: hoc est, fatum, seu dispensatio DEI benignior, unde terrarum orbis conservatio pendet. Quid nunc de matrimonio referam, in quo, incertum habeo, quid mirer primum, aut quid postremo prædicem? Contigit ei CATHARINA EINSIDELIA uxor: quæ lux & gloria fœminarum? In qua hinc splendor natalium, hinc maximarum virtutum æmulum lumen radiabat. Hinc estimabatur decora modulatissimi corporis facies; hinc forma animi excellere pulchritudines omnes videbatur. Convixerunt pene octo & quinquaginta annis (quam novum hoc prorsus, & inauditum hætenus?) nectanto spatio invenit alter in altero, quod quereretur. Ita quippe amarunt & venerati invicem semper sunt, ut, qui non esset conjuges; sanctissimum fratris sororisque contubernium putaret. Auxit felicitatem istam fœcunditatis ubertas, & nati liberi, & ex his rursus nepotum turba. Sed in hac parte advertit me maximè, geminum filiorum sidus, HENRICI, inquam, & CAROLI: ad quorum nudam commemorationem si mihi oratio vix suppetit; deficere penitùs atque succumbere eam statim necesse erit tentanti incredibiles illorum ac varias laudes? Et patri ipsi, quid amplioribus votis hîc reliquum videbatur loci, cum in eodem ipsos virtutum meritis sedere se juxta fastigio jam pridem videret? L. Metellum literarum memoriæ, præter magistratus summos, quos gesserat, & magnificentissimos ex victis hostibus triumphos, bellatorem primarium, Oratorem optimum, fortissimum Imperatorem fuisse, prædicant. Quintum etiam, filium ejus, inter rara felicitatis humanæ exempla

pla numeratum, quod & consecutus honores amplissimos, & ex devictâ Macedoniâ novum in posteros transmisisset nomen; à quatuor filiis deniqve, uno Prætorè, tribus consularibus, duobus triumphalibus, & uno censorio, rogo esset illatus. Magna utriusqve felicitas, sed non perpetua ac constans fuis. Nam ille orbatus oculorum luminibus, senectam miseram exegit in tenebris; & hic in medio dignationis flore de rupe Tarpeja pene actus præceps, reliquum vitæ obnoxius alieno beneficio, & bonis suis multatus, ita duxit, ut neqve infelicissimis dici posset, & felix tamen non haberetur. Adeo semper fortuna haud paucos frustratur malignè, & quos fovere diutius visa, defatigata velut, aut quasi tæderet, tandem relinquit. Non hunc crudelem ludum illa in nostro lusit: favit constanter, & ut quandoqve se videretur subducere, non recessit tamen; paullulum saltem abdidit se, & mox emicuit rursus, ac pristini oris ostendit lætitiã, solatura veluti quos ipsa mœrores fecerat. Jam si arboribus ac ædificiis religionem quandam & sanctitatem senectus quasi scenerat; qui in hominibus illa non faciet; cujus cultus ac reverentia omnium prope gentium dedicata consensu? Multi morantur in vita, & ad longinquos annos perveniunt, ut fracti defectiqve ætate inutiles jaceant, atqve cum mori non possint, non ullum tamen vitæ fructum aut carpant sibi, aut aliis præbeant. Cum, tanquam improbus scenarator, natura supra caput astat, creditiqve usuram acerbè exigens, nunc visum, nunc sensum aurium, nunc alia deniqve effatis extorquet. Et ut non adimat semper hæc, parcendo tamen nonnunquam gravius sævit: dum ita non paucos affigit lecto, ac

detinet, ut non nisi post multa tormenta & acutissimas cruces vitâ absolvat. Nihil hujusmodi FRISIO accidit: & grandis quantumlibet senex, nihil senile tamen est passus, ad valetudinem novissimam viridis: quæ neque ipsa eum exercuit diu, & mora afflixit, ut feliciorum efficeret. Tentabatur laboribus calculi: sed brevi convaluit levatus. Insequenti die adiit templum, ut Christiano ritu quotidianorum errorum culpis exsolveretur. Reversus domum dum vacat DEO, gravari destillationibus subitis cepit: unde tussis & calor aliquis, sed qui post paulò intenderetur. Cum neque medentium opibus, neque nocturna quiete mitigaretur malum; quin ingravesceret potius, accersendus summo mane sacerdos fuit, qui gratiam Sacramenti impertiretur. Recreatus salutiferâ dape meliorem præbere visus est spem: eaque se dabant signa, quæ non pessima sane ominarentur. Sed altera luce, cum inclinaret in meridiem mane, conversa adeò rerum est facies ut mox sub vesperam lucis, inter sermones sacros, quos cum religiosissimis sacrorum, qui aderant, præsidibus habebat, & bene precantium vota, acquiesceret. Octavius Cæsar, quem ob collata in Remp. maxima merita AUGUSTUM Populi principis appellavit Senatus, ut jamdum, cum adhuc coleret terras, nomine ipso tituloque consecraretur, quoties aliquem cito & sine cruciatu defunctum audiret, similem sibi precabatur exitum, & impetravit id fato suo; ne, si istius voti non potiretur, non felicissimus principum audiret apud posteros, qui consecutus summa omnia aliàs esset. Ut magnitudine atque fortunâ major Augustus fuerit; hac parte tamen felicitatis FRISIUS ei nihil concedit, qui æquè levi ac facili, molestia-

lestia-

lestiaque vacuo obitu finitus est. Quin accuratius subducta summa vincet terrarum orbis Principem FRISIUS, & major ætate, & ipsa felicitate superior. Omnis cum vita Augusti exspiravit ac desit felicitas: FRISII transit, non finienda, sed immutanda, atque ex imbecilli & fragili, obnoxiaque casibus sorte, in perfectissimum statum atque æternam stabilitatem ordinanda. Defecit Augustus sexto & septuagesimo ætatis anno; Heros noster, cum unum & octagesimum jam excessisset. Testatum auctoritatibus luculentissimis est, hunc modum vitæ cum Philosophorum apex Plato implevisset moriens, Chaldaeorum magos, qui tum Athenis fortè aderant, id demiratos adeo fuisse, ut immolarint defuncto, tanquam egresso humanæ sortis conditionem, quod perfectissimum numerum absolvisset vivendo. Ego verò, ut in HENRICO divinitatem agnoscam libens, quam, cum humanitatem exueret, indeptus est; ut ad annorum tamen ratiocinium, & novenarios illos completos novem, Chaldaicæ vanitatis applausor, descendam; sed omne illud pietati ejus annumerabo. Hæc est, quæ sola vitam perficit, & complementum addit ultimum, quod felicitatem nostram absolvat. Quæ suo sibi sublatum remigio eò pertulit FRISIUM, ubi nec spes nec metus, qui duo professi quieti animi hostes, acerrimè omnium, mortalium vitam infestant assidue, exercent amplius fatigantque; non casus ullus atque calamitas ingruit, sed secunda, quieta, tranquillaque omnia, & talis omnino status est, qui summi Numinis, eorumque proprius est, quos illa suprema ac perfectissima mens divinitatis ac beatitudinis suæ, gratu secundo tamen, fecit participes. Quorum triumphans

cho-

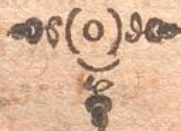
choris permistus HENRICUS humanâ forma nunc major incedit, & lætus lætitiis, quas nulla capit mortalitas, ævum sempiternum agit & nullo fine terminandum. Dicat aliquis; quid hoc ad Cancellarii aut Senatoris aded munus? Ut bene & cum spe optimâ moriamur, cujusq; fidelium studiumque ac votum. Atque id consequi, felicitatis quidem est; sed sibi quam nemo conficere ipsemet potest; divinæ gratiæ munus est. Jam in commune felicitatem quid hîc commemoras? Omne præsidium honoris munerisque tuendi intra nos ipsos quærendum est: cum præstas tantum, quantum contendere tuis opibus possis, jam absolvisti partes impositas, & implevisti officii titulum. Quod reliquum est, id tuum non est, & aliunde expectandum. Ego verò respondeo, dicendum mihi de auctoritate fuisse, necessario instrumento magni ministri Principis; & quid ni de felicitate igitur, quæ ingens momentum ad eam confert? Jam, cum Solonem si audiemus, neminem ante obitum fataque suprema de prædicare felicem oporteat, non dissimulandum in felicitate FRISIANA tempus illud fuit, quod suum felicitati nomen verè plenissimeque vindicat; ac nihil amplius relinquit boni, quod capere possit jam consummata felicitas. Quod si principem Oratorem nemo arguit hætenus, quod summum belli Ducem cum vellet formare, post militarem scientiam, post fortitudinem atque auctoritatem, felicitatem in eo etiam inesse voluit; egone dignus reprehensione videbor, qui eam in Senatore ac Cancellario non prætermiserim tacitam? Non virtus armorum tantum, sed consiliorum sapientia quoque suâ fortuna indiget. Et reperire inter deliberationum ardua, quod & con-

ducat

ducat in præsens maximè, & prosperè expetat, non
 sapientum tantum, sed & felicium, hoc est, illorum
 opus est, quos favor Numinis benignius afflat. As-
 solent fermè peroraturi hujusmodi causas movere,
 partim sedare: elicere juxta, ac detergere lacrimas:
 cumque lugendi pio defuncti munere sunt, amica af-
 ferre solatia. Seqvar & ego hanc disciplinam, emen-
 sisque jam spatii, quæ mihi met. ipsi signavi, sufflami-
 nabo ad metam, & in iisdem partibus orationem me-
 am consistam. Ac in HEROA quidem nostrum,
 quando intueor, & quicquid aut vixit in terris ante, aut
 aut nunc receptus cælo vivit, reputo mecum, ac pensi-
 tatione tacitâ æstimo, non ille lamentis ac planctibus;
 veneratione & cultu, & gratulationum faustis est pro-
 seqvendus. Nam quid in illo lugeri conveniet, qui
 & implevit vera bona, quæ in virtutibus sita sunt; &
 abundavit cæteris, quæ magnitudinem adjuvant, feli-
 citatem perficiunt? Qui ævi maturus, & grandi natu;
 qui integrâ gloriâ, florente famâ, dignitatibus sal-
 vis, quibus vix amplius aliquid aut majus fortunâ po-
 tuisset astringere, obiit diem, & ita obiit, ut hanc mor-
 talem stationem, cum immortalis ac planè divinâ
 commutaret? Sed cum in Principem reflecto oculos,
 quem ille ministrum desiderat; Si patriam cogito,
 quo illa præsidio & fulcro, & ornamento ac decore,
 orbata est? Cum studia nostra respicio ac Musas,
 heu, quando fautorem patronumque & tutelarem
 quasi talem, rursus invenient? Incerta admodum fu-
 turorum spes est: & angit semper, quod expectatur.
 Quæ prendimus tenemusque manu, solantur ac erigunt
 quam vacuum spatium fiduciam præbet? Hæc tanta i-
 gitur clades, quas non excutiet lacrimas? Hæc tanta ja-
 ctura,

ctura, quibus non quæstibus ac desideriis sufficiet causam? Sed bene habet: non rarò fallit dolor, sibi uni attendens: & dum in vulnere suo tantùm oculos tenet, quæ in propinquo solatia affunt, haud respicit. Non omnis exstinctus FRISIUS est: multa pars ejus superat, seque eripuit funeri: & quantum auxilii ac levamenti in Natis Illustribus reliquum mansit? Hoc illud geminum sidus est, quod æquè salutare ac prosperum nobis in æstu hoc laborantibus, allucet omen; ac deprehensis in mari magno jactatisque navibus stellæ Castorum solent. Qui cum heredes, ut cæterorum bonorum, ita in primis animi virtutisque paternæ sint, æmuli que felices, non volent non adesse necessitatibus publicisque ac nostris: & in eodem fastigio positi, quo Pater eminuit, non efficere etiam, si quæ benignè voluerint. Sic, si non ponamus rectè calculum, nihil in Patre præter umbram ac superficiem nobis ademtum videbitur.

D I X I.

ORA.